

Medical Treatment

- Stop the bleeding (pressure)
- Clean the wound (hydrogen peroxide, antibiotic ointment, saline squirted under pressure)
- Close the wound (butterfly bandages/Steri-Strips, stitches, surgical glue/Dermabond)
- Cover the wound (bandage, Band-Aid)

Note *Suturing vs. Conservative Management of Lacerations of the Hand*, www.bmj.com/cgi/content/full/325/7359/299

Our concerns and questions

- How do we define the level of need? Blood loss, Infection, Pain without danger, Children
- What are the issues involved in different treatments? Stitching, Knotting, Transport, Dyeing

Problems which are painful now and could become Pikuach Nefesh after Shabbat

א. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ס עמוד א

תניא, רבי מרינוס אומר: גונח יונק חלב בשבת. מאי טעמא? יונק - מפרק כלאחר יד, ובמקום צערא לא גזרו רבנן.

ב. חידושי הרשב"א מסכת כתובות דף ס עמוד א

איכא דקשיא ליה הא דאמרין ביבמות פרק חרש (ק"ד א') אבא שאול אומר נוהגין היינו יונקים מן הבהמה ביו"ט ואקשי' היכי דמי אי דאיכא סכנה אפילו בשבת נמי ואי דליכא סכנה אפילו ביו"ט נמי לא ואוקימנא דאיכא צערא שבת דאיסור סקילה גזרו ביה רבנן י"ט דליכא איסור סקילה לא גזרו ביה רבנן אלמא בשבת אפילו במקום צערא נמי אסור!
ותירץ ר"ה ז"ל דצערא דהכא היינו סכנה, ואינו מחוור דא"כ מאי למימרא פשיטא, ועוד מאי איריא משום דמפרק כלאחר יד הוא אפילו מפרק גמור במקום סכנה שרי!

ור"ת ז"ל פי' דצערא דהתם היינו צער תאבון... והיינו דאמר' לא צריכא דאיכא צערא י"ט דליכא איסור סקילה לא גזרו ולא קאמר במקום צערא לא גזרו רבנן כי הכא דאלמא לאו משום צער הוא אלא משום קילתא דיו"ט, ואינו נכון דא"כ למה ליה למימר דאיכא צערא דמשמע דמשום צערא הוא דשרו ליה הא לאו הכי לא וצער תיאבון לא מעלה ולא מוריד!
והנכון מה שכתב הרב אלפסי ז"ל בשבת פרק חבית דר' מרינוס פליגא אדאבא שאול וקיי"ל כר' מרינוס דכל היכא דאיכא צער חולי אע"פ שאין בו סכנה מפרק כלאחר יד ואף בשבת שרי והיינו דאמר רב יוסף הלכה כר' מרינוס הלכה מכלל דפליגי עליה.

ג. שולחן ערוך אורח חיים סימן שכח סעיף ד

מכה של חלל אינה צריכה אומד, שאפילו אין שם בקיאים וחולה אינו אומר כלום, עושים לו כל שרגילים לעשות לו בחול; אבל כשיודעים ומכירים באותו חולי שממתין ואין צריך חילול, אסור לחלל עליו אע"פ שהיא מכה של חלל.

ד. משנה ברורה שכח טז

ומכירים באותו חולי שממתין - ר"ל שמכירים בבירור שלא יתגבר החולי יותר ע"י שנמתין עד הלילה במו"ש:

ה. שולחן ערוך אורח חיים שכח:לב

החושש בשינוי לא יגמע בהם חומץ ויפלוט, אבל מגמע ובולע או מטבל בו כדרכו.

ו. משנה ברורה סימן שכח ס"ק קב

בהם חומץ - וה"ה יין שרף ג"כ דינו כמו חומץ אך במקום צער גדול אפשר לסמוך ביי"ש דמותר לשהותו בפיו ולבלוע אח"כ [ח"א]... ועיין שם לעיל דע"י ישראל מותר דוקא ע"י שינוי אך הח"א מסיק שם דאם א"א בשינוי מותר שלא בשינוי:

Infection

ז. ערוך השולחן אורח חיים סימן שא סעיף טו

וז"ל רבינו הרמ"א בסעי' י"ד ולכן מותר ללבוש בגד מפני הגשמים או כובע על ראשו אבל אסור לאשה ליתן בגד על צעיפה מפני הגשמים דאין זה דרך מלבוש עכ"ל כלומר כשאינו מכסה רק הראש לא הוי דרך מלבוש... אמנם אם כוונתה שלא יציערו אותה הגשמים מותר בכל עניין ואפילו נצלת ע"י זה מטינוף [שם] ולפ"ז כשיורד גשמים ומכסה הכובע שלו במטפחת אסור כיון שאינו מכסה רק ראשו אמנם אם מכסה גם על הפנים כדי שהגשמים לא יציערו אותו מותר אע"פ שכוונתו גם להציל הכובע מטינוף כמ"ש:

ח. נשמת אברהם א:שא:ד

ומותר גם לצאת עם השקית הקשורה לו כיון שהיבורה לצינור הקטטר גם מגן מאפשרות של זיהום בשלפוחית השתן ומונע מצער הגוף. וכן מתיר הגרש"ז אויערבאך שליט"א, כיון שאפשרות של זיהום הינה סיבה יותר חשובה מצער הגוף...

Pain which does not involve illness

ט. שולחן ערוך אורח חיים סימן שכח

מי שיש לו מיחוש בעלמא והוא מתחזק והולך כבריא, אסור לעשות לו שום רפואה, ואפ"י ע"י א"י, גזירה משום שחיקת סמנים.

ג. משנה ברורה סימן שכח ס"ק א

דאם כאיב ליה טובא וחלה כל גופו עי"ז או שנפל למשכב אף שאין בו סכנה מותר לעשות בשבילו רפואה שאין בה מלאכה

יא. שמירת שבת כהלכתה פרק לד הערה ז

ועיין שז:ה בר' עקיבא איגר דכל שאסרוהו משום גזירה שרינן במצטער, ושמעתי מגרש"ז אויערבך שליט"א דהגזירה של שחיקת סממנים מעיקרא גזרו אותה על המצטער כדי שלא יבוא לידי עבירה...

יב. תוספות מסכת גיטין דף ח עמוד ב

אע"ג דאמירה לעובד כוכבים שבות משום ישוב ארץ ישראל לא גזרו רבנן - אבל משום מצוה אחרת לא היינו מתירין אמירה לעובד כוכבים במלאכה דאורייתא כדמוכח בפרק הדר (עירובין דף סח.) ההוא ינוקא דאשתפיך חמימיה אתו לקמיה דרבא אמר להו לשיילו לאימיה אי צריכה ניחיימו ליה אגב אימיה ולכאורה משמע דביום המילה היה שהיו צריכין לחממו כדי למולו וקודם המילה היה דאי לאחר המילה מסוכן הוא ובלא אימיה מחללין עליו שבת וע"י עובד כוכבים איירי התם כדפי' שם בקונט'

יג. רמב"ם הלכות שבת ו:ט

דבר שאינו מלאכה ואין אסור לעשותו בשבת אלא משום שבות מותר לישראל לומר לגוי לעשותו בשבת, והוא שיהיה שם מקצת חולי או יהיה צריך לדבר צורך הרבה או מפני מצוה.

The status of children

יד. רמ"א אורח חיים שכח:יז

מותר לומר לא"י לעשות תבשיל לקטן שאין לו מה לאכול, דסתם צרכי קטן כחולה שאין בו סכנה דמי.

טו. שו"ת מנחת יצחק חלק א סימן עח

(א) הנה חפשי אחרי מקור הדבר המבואר ברמ"א שם בשם רבינו ירוחם, דמותר לומר לא"י לעשות תבשיל לקטן שאין לו מה לאכול, דסתם צרכי קטן כחולה שאין בו סכנה... ומה שציין הגר"א לשבת (דף קמ"א ע"ב) בתינוק שיש לו געגועין על אביו וכו' עיי"ש, לא מיירי שם לעניני אכילה, ועלה ברעיוני ממה דאיתא במתני' דיומא (דף פ"ב ע"א) התינוקות אין מענין אותן ביום הכפורים, והרמב"ם (כפ"ב מה' שביתת עשור) כתב דקטן שהוא פחות מבן ט', אין מענין אותו ביום הכפורים, כדי שלא יבוא לידי סכנה... (ב) ושוב ראיתי באו"ה (דין פק"ג בשבת אות כ"ח), דכ' וז"ל, ואמרינן במס' יום הכפורים (והוא בדף ע"ח מקור למה דאיתא באו"ה סי' הנ"ל), כל מידי דאית רבותא לינוקא לא גזרו ביה רבנן, והלכך יכול לומר לעכו"ם לעשות לתנוק אש ושאר כל צרכיו אפילו בשבת, וכן אם אין לתינוק מה יאכל, יכול לומר לגוי שיעשה לו פאפ"א בשבת

טז. תוספות מסכת שבת דף הכא עמוד א "שמע מינה"

...במסקנא מפרש טעמא משום דסתם תינוק מסוכן הוא אצל חלב והאי טעמא לא שייך אלא בבן שתיים או שלש שנים.

Tofeir – Stitching / Kosheir – Knotting / Hotzaah – Transporting / Tzoveia - Dyeing

יז. שמירת שבת כהלכתה פרק לה הערה סב

דאין לאסור משום תופר, שמקרב את השוליים זה לזה, שהרי לא מצאנו איסור תופר בגוף האדם.

יח. נשמת אברהם ד:שמ:ב

אך אמר לי הגרש"ז אויערבאך שליט"א שיש חשש של איסור דאורייתא של תפירה בכל הטיפולים הנ"ל שכל מטרתם לחבר את שתי שפות החתך... "נראה דכמו שהמדבק ב' ניירות או עצים דקים לעשותם עץ עבה חייב משום תופר, הוא הדין נמי תופר בשר אדם או עורו שהוא כבשרו ורוצה שיתקיים ויתחברו יחד, דיש לחשוש למלאכת תופר... ואף דמה שהתפירה מתקיימת הוא רק מפני שאחר כך מתרפא ונעשה מאליו, מכל מקום האדם הרי תופר כדרכו ומלאכתו מתקיימת..."

יט. שמירת שבת כהלכתה לה:ד

ואם אפשר להשהות את תפירת הפצע עד למוצאי שבת ללא כל חשש הרעת מצב הפצוע, אין לתופרו בשבת, מכיון שיש צורך לעשות קשר בחוט התפירה, והרי זה קשר של קיימא...

כ. משנה ברורה שא:עז

ובביאור הגר"א כתב דלדעת הרמב"ם אינו אסור בחוט ומשיחה כ"א כשכורכו על המוך וספוג לצאת בו [דמשום דחשיבי לא בטלי] אבל על המכה ממש אפילו היה כרוך חוט ומשיחה או שאר דבר חשוב מותר לצאת בו דאף דאינו מרפא מ"מ הרי מועיל שלא יסרט המכה וע"כ לא הוי משוי

כא. שמירת שבת כהלכתה יד:יט

ולנקות את הפה במפית נייר, שדרכה להיזרק אחר השימוש, מותר בכל אופן.